

dományt és immunológiát, etológiát, botanikát. És olvashatunk a természetvédelem elvi vagy gyakorlati kérdéseiről is. De ugyanígy képviselteti magát a csillagászat és az asztrofizika, legyen szó a világűrben keringő távcsövekről vagy a napfoltok keletkezésére vonatkozó elméletről; és találhatunk cikkeket a geológiáról, földrajzról (és az utazókról), sőt, a hazánkban kisebb publicitást kapó tudománytörténet tárgykörébe tartozó tanulmányok is megjelennek. Számos írást folytatásokban közöl a Természet Világa.

A műszaki tudományok eredményei – értelemszerűen – leginkább mint „járulékos részek” szerepelnek: a gyöngykagylókat bemutató cikkhez kapcsolódó kisebb „mellékletből” megtudhatjuk, hogy miként szokták hamisítani, illetve megkülönböztetni az igazgyöngyöt a hamisítványtól. A műszaki tudományokhoz hasonlóan a történelem sem tartozik a lap profiljába: kultúrtörténeti összefüggésekben találkozhatunk vele.

Ez azonban nem hibája a folyóiratnak, hanem mindössze arról van szó, hogy a szerkesztőség jól átgondolt és igényesen kivitelezett koncepcióval rendelkezik, ami alapvetően nem a természet- és a társadalomtudományok eredményeinek ismertetését jelenti, hanem „csak” a természettudományokét; ezeket azonban úgy, hogy a cikkek egyszerre magas színvonalúak és szakszerűek, és a lap olyan gazdag és érdekes, mint amiről a nevét kapta: a természet világa.

Természet Világa. Megjelenik havonta; 48 oldal, ára 45,- Ft.

GALÁNTAI ZOLTÁN

Lehunytam a szemem

Amikor a nagyobbik fiam először küldött ki a fürdőszobából, megértettem, hogy elérkezett az idő, nem halaszthatom tovább a dolgot: be kell állítanom a gyereket a hagyománytörténelembe. Nem volt más választásom, hiszen munkahipotézisem szerint a tradíció megkerülhetetlen.

Fogmosás után magamhoz intettem a srácot, és egy hirtelen mozdulattal berántottam a körbe. Kicsit megroppant a válla, amikor megszorítottam, de rögtön utána egy *előrefogással* igyekeztem korrigálni a mozdulatot.

Ott álltunk egymás mellett.

Először nem értette, hogy mit akarok. Megpróbáltam elmagyarázni neki, mennyire fontos, hogy kézenfogjam, hisz az egyetemest csak *rávezetéssel* pillanthatja meg. Gyanakvóan nézett rám, mintha sejtette volna, hogy a platóni metafizika talaján állva nehéz ügy lesz az itt és most lehetséges helyes lépéseket megtenni.

A térdemre ültettem, apás gyengédséggel a hajába túrtam és elkezdtem „a” történetet.

Az ember meglepetten vette észre miközben jött lefelé a hegyről, hogy a völgyben egy templom-rom áll. Azt hitte, hogy még mindig az előző események hatása alatt van, s talán a szeme káprázik. Biztos volt benne, hogy két nappal ezelőtt, amikor felfelé ment, még nem volt itt semmi. De a füst is felszállt már, a felhők is elvonultak, és a templom súlyos kőfalai még romjaikban is erő sugározva ott álltak előtte.

Közelebb ment, körbejárta a romot. Az ajtó helyén rongyfoszlányok lógtak, ki tudja mi célt szolgáltak korábban. Most sem az időjárás, sem az ember ellen nem védtek.

Bal kezével nyitotta meg a piszkos és bűdös rongyfátyol-kaput. Belépett. Négy embert látott fekvő és térdepelő helyzetben valamilyen szőnyegféleségen. Ketten beljebb, a szemközti fal tövében kuporogtak, míg a másik pár közvetlenül a lába előtt hevert, majdnem beléjük botlott. Mintha *ős-idők* óta ott lettek volna. Sovány, csontos testük mezítelen volt, csak az egyik viselt ágyékkötőt. Az a férfi – mert mindnyájan férfiak voltak –, amelyik a legközelebb volt hozzá, ránézett, de nem látta őt. Feltérdelt, kezét előre nyújtotta mintha kérne vagy fohászkodna. Mondani akart valamit, de hang helyett csak sötétbarna hányadék jött ki a száján. *Erőtlen volt a nyelvre.* Közben a másik férfi megmozdult mögötte. Teljesen kimerültnek látszott. Négykézláb állt, s amikor egyik kezét felemelte, megbillent, alig tudta egyensúlyát megtartani. Az előtte térdelő társa lába közé próbált benyúlni, de az durván megrúgta. A jelenet, melynek a legcsekélyebb erotikus vonása sem volt, többször megisméltódott. Egyszer csak, a makacs kísérleteket tapasztalva, s türelmét veszítve, a térdepelő férfi megfordult, csak most látszott, hogy jóval erősebb a másiknál.

Gyors, gyakorlott mozdulattal kötelet hurkolt társa nyakára és megszorította.

Gonoszság és szomorúság látszott a szemén.

Az ember nem várta meg míg a halál beáll, kihátrált.

A templom előtt emberek álltak és várták, hogy elmondja nekik, mit látott.

Egy darabig csendben voltunk, majd amikor a kisgyerek észrevette, hogy nem folytatom, hogy nincs folytatása a történetnek, meglepő és váratlan kérdést tett fel:

– Gondolod, hogy ezzel a történettel, amit elmeséltél, az eredeti intenciódat fedezted fel?

– Nem, nem gondolom, hogy ez szükségszerű lenne – válaszoltam. Menj, feküdj le, holnap majd focizunk! – tettem hozzá, és sokatmondóan, esetleg jelentőségteljesen lehunytam a szemem.

CSERÉP LÁSZLÓ

Mestervezető

Számos vezetéssel, szervezéssel foglalkozó szakkönyv után az OMIKK kiadásában megjelent William D. Hitt A mestervezető című munkája. A szerző gyakorlati példákkal mutatja be a hatékony vezetői munka ismérveit. Figyelmeztet, hogy "nincs egyedülállóan legjobbnak mondható vezetői stílus, mivel a stílus a szituációtól függ".

Tapasztalatai szerint a jó vezető fontosabb jellemzői az intelligencia, az önbizalom, az erély, a határozottság, a meggyőzőképesség és a becsületesség, a "vezetés lényege" pedig az elképzelés jelentős cselekedetké alakításának képességében rejlik. A vezetés két fő tényezője az elképzelés, és a képesség az elképzelés megvalósítására, melyhez a vezető legfőbb erőforrása a hatalom.

Itt célszerű a szerző gondolatait kiegészíteni azokkal a vezetés-pszichológiai szempontokkal, melyeket a neves szakíró sajnos nem említ. P. Forgas szerint a hatalom létrejöhet kényszerítésből (ezt Aronson A társas lény című művében behódolásnak nevezi), jutalmazásból és a vezetői tudásból. Szociálpszichológiai közhely, hogy tartós hatalom csak a vezető tudására és az igazságos jutalmazásra épülhet. Morita Akio Made in Japán című könyvében leírja, hogy a szigetországban jutalmazáskor elsősorban a munkások kapnak prémiumot. "Amikor a vállalat bajba kerül, akkor legelőször a csúcsvezetőknek csökkentik a fizetését." (Figyelemre méltó gyakorlat!)

A szociálpszichológia szerint a vezetőnek a munkatársak (nem beosztottak!) érdekeit mindig figyelembe kell venni, és kedvező munkahelyi légkör kialakítására kell törekedni.

Visszatérve W. D. Hitt könyvére, érdemes azt a megjegyzést kiemelni, mely szerint a változások felgyorsulásakor, krízis-helyzetekben a vállalatoknak, intézményeknek nem elsősorban menedzserekre, hanem jó vezetőkre van szükségük, a menedzserek ugyanis csupán jól csinálják a dolgukat, az igazi vezetők pedig jó dolgokat csinálnak.

A neves szakember szerint a vezetés funkciói: az elképzelés megalkotása, a csapat kialakítása, az értékek tisztázása, helyzetmeghatározás, kommunikálás, képesség-tétel, felkészítés, mérés. A vezetési funkciók vizsgálatánál a helyzetmeghatározás körében igen részletesen foglalkozik a stratégia kérdésével. Rámutat, hogy a stratégia az a módszer, amellyel a szervezet meghatározza helyzetét azért, hogy elképzelését sikeresen valóra válthassa. A stratégia fő elemeiként az alábbiakat említi: a küldetés felismerése, a "mivel foglalkozunk" meghatározása, az erőforrások elemzése, az adottságok elemzése, a szervezet elhelyezése a piacon, a környezetben, a tevékenységi terv készítése.

A szerző részletesen ismerteti a stratégia kidolgozásának menetét is, középpontban állítva a hatékony stratégia legfontosabb jellemzőit: a fogékonyságot, az összpontosítást, az összhangot, a rugalmasságot és az elkötelezettséget.

A mestervezető c. könyv kétségkívül a vezető jellemével összefüggő felmérést kínál az olvasóknak.

W. D. Hitt szerint a vezetés mestersége megtanulható. A tanulni vágyóknak talán érdemes Gardner Symondsnek, a Tenneco hajdani elnök-vezérigazgatójának a vállalkozással, vezetéssel kapcsolatos véleményét is megfogadni: "A sikeres vállalkozáshoz tőkére, jó környezetre és a szakma kulcsembereire van szükség; a siker legfontosabb eleme azonban az, hogy a vezetőnek tudni kell azt is, hogy mikor kell sürgősen félreállnia az útból. Ez pedig a legnagyobb tudomány."

W. D. Hitt: A mestervezető, OMIKK, Budapest, 1990.

TAKÁCS IMRE